

כנס להט"ב זהב מס' 2 - יום עיון מקצועי:

תקצירי ההרצאות

1. זיקנה בצבעי הקשת – ממצאי סקר בנושא להט"בים מזדקנים

מרצים: ד"ר יצחק שנור וד"ר איילת ברג-ורמן, מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל.

מבוגרים להט"בים רבים חוו בחייהם יחס שלילי מצד החברה, והם מתקשים להשתלב במסגרות השירותים הרגילות לזקנים. הקשיים הקיימים בהזדקנות מועצמים ביתר שאת בקרב חברי קהילת הלהט"ב. הם סובלים מבידוד חברתי, מתחושת דחייה בקהילה, מעוני, מתחלואה וחשש מלפנות לקבלת שירותים, מפחד ממוסדות ושירותים של ה"מיינסטרים" ולעיתים אף מדחייה על ידי קהילת הלהט"ב עצמה.

מטרת המחקר היתה ללמוד על היבטים שונים בהתמודדות של קהילת הלהט"בים בישראל עם האתגרים הנובעים מהזדקנותם, להתחקות אחר צורכיהם הייחודיים ולבחון את מידת ההיענות של מערכת השירותים לצרכים אלה. מהממצאים של הסקר שנערך עולה כי להט"בים מבוגרים סובלים מרשתות תמיכה משפחתיות דלילות, אשר בגיל הזיקנה הופכות להיות משמעותיות ביותר. 57% מהמשיבים דיווחו על תחושת בדידות לעיתים קרובות או מדי פעם - פי שניים מאשר באוכלוסייה. בקרב בני 70 ומעלה היקף הבעיה רחב אף יותר. להט"בים מזדקנים חווים קושי חברתי כפול ומשולש לעומת בני גילם בכלל האוכלוסייה, וסובלים מהדרה בכמה מעגלים; מהומופוביה, מגילנות ומגילנות בתוך קהילת הלהט"ב. באשר לקשר שלהם עם מערכות הבריאות והרווחה, על אף שרוב המשיבים לסקר (86%) דיווחו כי לא חוו אפליה או דחייה במערכות אלו, כשליש מהם חשים אי-נוחות או חשש למסור פרטים אישיים, 25% חוששים לחשוף את הנטייה המינית בפני צוותים של מערכת הבריאות, ו- 11% דיווחו שהם נמנעו מלפנות לקבלת שירותים כי חששו להיחשף. בדומה למחקרים בעולם, שיעור הסובלים מדיכאון בקרב להט"בים מבוגרים הוא גבוה – 31% דיווחו שרופא אבחן אצלם דיכאון או חרדה (לעומת 8% בקרב בני 65+).

2. סוגיות משפטיות - להט"ב בגיל השלישי

מרצה: עו"ד מיכל עדן, יו"ר ועדת זכויות להט"ב בלשכת עורכי הדין.

במסגרת ההרצאה אסקור את הקשיים והכשלים המשפטיים הקיימים בפני להט"ב בגיל השלישי. על מצבם של להט"ב בגיל השלישי יש להסתכל מנקודת מבט של שוליות מצטלבת (intersectionality) שכן הם חווים הדרה והפלייה כפולה הן מטעמי גיל והן בשל נטייתם המינית. כיוון שעולמם המשפחתי אינו ממוסד ומוכר כמו עולמם המשפחתי של הטרוסקסואלים עלולים להט"בים בגיל השלישי לאבד מזכויותיהם במצבי משבר כגון: מחלה, אשפוז ופטירה. בהרצאה יוצגו דרכים ליצירת הגנות משפטיות לרבות באמצעות ייפוי כוח, הסכמים וצוואות.

3. רווחה פסיכולוגית בקרב גברים הומואים וביסקסואלים מבוגרים וזקנים בישראל: אתגרים לצד חוזקות

מרצים: ד"ר גבע שנקמן לכברג - המרכז הבינתחומי הרצליה, ד"ר כפיר יפרח - המרכז האקדמאי רופין.

בהרצאה יוצגו ממצאים בין לאומיים אודות הקשיים הפסיכולוגיים אליהם חשופים להט"בים בגיל המעבר והזקנה, וזאת לצד ממצאים אודות חוזקות פסיכולוגיות שנמצאו בקרב אוכלוסייה זו. לכל הממצאים שתוארו (אתגרים לצד חוזקות) ישנן השלכות לשדה הייעוצי-טיפולי. בהמשך לכך יוצגו ממצאים ממחקרים עדכניים שנערכו בישראל. ממצאים אלו מסמנים את הפגיעות בבריאות הנפשית אליה חשופים הומוסקסואלים בגיל המעבר והזקנה אשר מחזיקים בעמדות שליליות כלפי זקנה, כמו גם הימצאותה של פגיעות בין אישית בקרב הומוסקסואלים בגיל המעבר והזקנה שהנם דור שני לשואה ביחס להומוסקסואלים מקבילים שאינם דור שני לשואה. לצד קשיים אלו, הורות בקרב הומוסקסואלים סומנה כגורם חוסן; הומוסקסואלים מבוגרים וזקנים שהנם הורים מדווחים על רמות משמעות חיים גבוהות יותר ביחס להורים הטרוסקסואלים, כמו גם ביחס להומוסקסואלים שאינם הורים.

4. לסביות או לא להיות - כשסקסוזם, הומופוביה ואייג'יזם נפגשים

מרצה: רותי ליטוין, ד"ר לעבודה סוציאלית, פסיכותרפסטית וגרונטולוגית.

נשים לסביות בכלל, כמו גם נשים לסביות בתהליכי התבגרות וזקנה, נעדרו במשך שנים מהספרות והמחקר של מערכות הבריאות, בריאות הנפש והרווחה. עם העלייה המשמעותית במספר ילידי שנות הארבעים והחמישים (דור הבייבי בומר'ס), החלה תנועה של היערכות כלל עולמית לקראת האתגרים העומדים בפתח. בקרב אוכלוסייה זו, חיה קבוצה הולכת וגדלה של נשים לסביות. במפגש עם אוכלוסייה זו ישנה חשיבות משמעותית בהכרת והערכת הנרטיב האישי של הלסבית המבוגרת שהיה ספון עמוק בארון, ובכך לאפשר לה סוף סוף חוויה של נראות, משמעות והכרה אחרי שנים של הסתתרות וחרדה.

בהרצאה יוצגו נתונים עדכניים המתייחסים למאפיינים של אוכלוסיית הלסביות המבוגרות, בדגש מעמיק על החשיבות הקריטית בהבנת ההשפעות ההיסטוריות על קבוצות שונות בקרב האוכלוסייה. בנוסף, יוצגו ההשלכות ההרסניות של הסטיגמות הסקסיסטיות והלסבופוביה על חייהן של נשים לאורך שנות חייהן, הן במישור הנפשי כלכלי חברתי ומשפחתי. ממצאות זו עולות שאלות מרכזיות ביחס לתפקידה של מערכת הרווחה ובריאות הנפש, הן במישור הפרטני והן במישור הקהילתי ביחס לקהילה הלסבית בכלל, וביחס למפגש עם לסביות בשלבי הזדקנותן וזקנתן בפרט. ישנם חסמים רבים שעל מערכות אלו להסיר ודרכי התערבות שעליהן לפתח כדי להבטיח מוכנות ורצון של לסביות מבוגרות לפנות לקבלת שירותים ועזרה.

5. פאנל סיפורים אישיים – להט"ב בגיל הזהב: התמודדויות מחיי היומיום

מנחה: נטע וולף, רכזת תחום חוש"ן זהב בעמותת חוש"ן.

משתתפים בפאנל: אפרת טילמה, 71, מראשונות הנשים הטרונסיות בארץ, מתנדבת כשוטרת במשטרת ישראל ומחברת הספר "לזאת יקרא אישה".

מרדכי זילברמן, 85, שכל לפני שנה את בן-זוגו לאחר 60 שנות זוגיות, פעיל למען להט"ב בגיל השלישי והרביעי.

רובין רוזנבאום, 64, עו"ס קלינית, עובדת בארגונים ציבוריים ובקליניקה פרטית ופעילה בקהילה הגאה.

במסגרת הפאנל נקיים שיח בו נבקש לשמוע על התמודדותם של המשתתפים מול גורמים מטפלים שונים. נשמע על חוויות שהם ואנשים קרובים להם חוו, על חששות שיש להם מפני קשר עם נציגי רשויות שונות, ועל מאפייני חייהם, השונים במובנים מסוימים מאלו של זקנים אחרים. ננסה לענות על השאלות:

- אלו התמודדויות מיוחדות להט"ב בגיל הזהב לעומת זקנים אחרים?
- מה יכול לגרום לזקנים להט"ב להרגיש יותר בנוח, בבואם לקבל שירות מגורם טיפולי